

APARIȚII EDITORIALE ÎN STUDIUL ARTELOR

Monografia *Batik-ul din Moldova* (Balacron, 2017), elaborată de Natalia Procop, prezintă o contribuție științifică esențială la elucidarea istoriei artelor decorative contemporane din Republica Moldova. Intenția cercetătoarei de a analiza evoluția fenomenului batikului în contextul artei naționale a Republicii Moldova se concretizează prin conturarea celor mai importante realizări din arealul nostru și prin valorizarea celor mai de seamă nume de autori care au consolidat domeniul. Dat fiind faptul că în spațiul nostru batikul este un gen de artă textilă afirmat relativ recent – abia în anii '60 ai secolului al XX-lea –, monografia își extinde aria de cercetare la ultimele patru decenii. Sunt evidențiate tehnicile și modalitățile compoziționale ale acestor autori, este formulată importanța diverselor expoziții și a taberelor de creație la dezvoltarea genului. Parcurgând cu interes și cu satisfacție textul monografiei *Batik-ul din Moldova*, menționăm competența, prospețimea de abordare și de expunere ale cercetătoarei. Totul ne îndreptățește să susținem că avem pe masă o realizare admirabilă în istoria artelor decorative contemporane.

Aurelia HANGANU

Prin monografia sa *Arta Decorativă din RSS Moldovenească. Anii 1944–1991* (Epigraf, 2018), Constantin Spînu readuce în circuitul științific nume de artiști care au abordat genurile artelor decorative în perioada anunțată de titlu. Structura lucrării pe cinci capitole, care corespund etapelor de evoluție a artelor decorative din RSS Moldovenească: 1945–1950, 1951–1960, 1961–1970, 1971–1980, 1981–1991, este extrem de relevantă. Valoroase sunt documentele de arhivă și ilustrațiile cu care autorul își însoțește demersul. Analiza primei perioade a anilor 1945–1950 este realizată în baza documentelor din arhiva Uniunii Pictorilor din Moldova. Această etapă, reprezentată de V. Tufescu Poleacova, I. Postolachi, V. Neceaeva, S. Ciokolov, I. Dementiev, care au practicat tehnicile țesutului, broderia, ceramica, imprimarea pe piele, costumul scenic și pentru ocazii speciale, creșterea în lemn, emailarea etc., se caracterizează prin apropierea artelor decorative de arta populară. Perioada anilor 1951–1960 se impune prin crearea bazei tehnico-materiale care a contribuit la evoluția genurilor supuse cercetării, la diseminarea rezultatelor creației artiștilor implicați în realizarea bunurilor de larg consum, specifică industrializării perioadei postbelice. O atenție deosebită se acordă perioadei de reînnoire stilistică, specifică anilor 1961–1970, în care artiștii plastici au valorizat noi tendințe

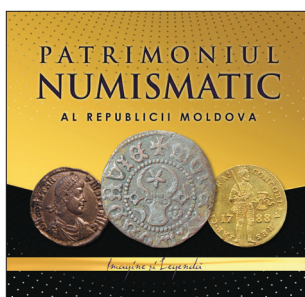
în formarea genurilor de artă decorativă, detașându-se de meșteșugul pur uzual, specific perioadelor anterioare. Cu toate că persistă influența tradițiilor artei populare, lucrările se disting prin monumentalism, stilizări generalizatoare ale compozițiilor figurative. Anii 1971–1980, în opinia autorului, sunt marcați de procese artistice importante. În această perioadă, plasticienii și-au stabilit particularitățile stilistice individuale, tehnologice etc., punând accent pe „valorile novatoare”. Așadar, operele se disting prin noutate tematică și stilistică, prin utilizarea principiilor compoziționale inedite, a materialelor și tehnicilor de lucru, care au contribuit la lansarea artelor decorative spre o nouă etapă de evoluție. Studiul este însoțit de un bogat suport ilustrativ și de extrase din documentele din AOSPRM.

Natalia PROCOP

Monografia Aliei Ceastina *Arkitektory Bessarabii: pervaya polovina XIX veka* (Arhitecți din Basarabia: prima jumătate a secolului al XIX-lea) (Garomont Studio, 2018) reprezintă o muncă de cercetare de peste 10 ani. Actualitatea lucrării rezidă din interesul sporit pentru subiectul activității arhitecților Basarabiei din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Lucrarea este realizată dintr-o perspectivă interdisciplinară: a teoriei artelor, arhitecturii și istoriei. Activitatea arhitecților basarabeni, care în prima jumătate a secolului XIX-lea au format un mediu arhitectural unic, este analizată în baza noilor documente din arhivele și bibliotecile Republicii Moldova, Rusia, Ucraina și a documentelor obținute din colecții private. Pentru prima dată a fost analizată influența actelor legislative ale Imperiului Rus privind arhitectura basarabeană, au fost descrise activitățile arhitecților care au participat la proiectarea și construcția orașelor și satelor din regiune. Este reflectată activitatea comitetelor de construcție din Chișinău, Ismail ș.a., precum și a comisiei de construcții și drumuri din Basarabia, în care arhitecții basarabeni au ocupat un loc important. În circuitul științific sunt introduse nume necunoscute a peste 30 de arhitecți, ingneri cadastrali și militari basarabeni, proiecte noi, planuri, hărți, fișele personale ale arhitecților și urbaniștilor, inginerilor cadastrali și militari. De asemenea, în premieră, a fost întocmit registrul celor mai reprezentative edificii, inclusiv al celor care nu s-au păstrat până în zilele noastre. A fost elaborat un dicționar biografic al arhitecților, care include 80 de fișe personale. A fost realizată o analiză detaliată a celor mai principale construcții arhitecturale ridicate în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

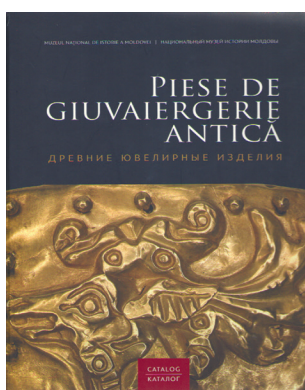
Mariana ȘLAPAC

Patrimoniul numismatic al Republicii Moldova (Lexon Prim, 2018) reprezintă o lucrare de pionierat, care are drept scop promovarea patrimoniului cultural al Republicii Moldova prin intermediul descoperirilor monetare. Paginile ei cuprind secvențe ale unei complexe istorii a circulației monetare pe teritoriul actual al Republicii Moldova, aranjate cronologic, începând cu emisiunile antice și finalizând cu monedele bătute către sfârșitul secolului al XX-lea. Accentul este pus pe realitățile monetare din spațiul dintre Prut și Nistru ca parte componentă a unor areale de civilizație mult mai largi, cum ar fi cel european sau cel oriental. Lucrarea a fost gândită nu doar ca un instrument de diseminare a cunoștințelor, dar și ca un catalizator al procesului de constituire a colecțiilor monetare în cadrul unor instituții de învățământ, contribuind astfel la încurajarea colectării, păstrării și valorificării patrimoniului istoric și cultural al țării. Volumul lucrării cuprinde 180 de pagini bogat ilustrate, imaginile color ale monedelor fiind însoțite de informații privind autoritatea emitentă, locul descoperirii pieselor, colecțiile din care fac parte etc., toate acestea venind să formeze cititorului anumite competențe în domeniul numismaticii antice, medievale și moderne. Conținutul este bazat pe un mesaj simplu, dar cu impact deosebit în formarea cunoștințelor privind studierea monedei sub multiple aspecte: istorice, economice, politice, artistice, iconografice, epigrafice, metrologice etc.

Autorii lucrării: **Ana BOLDUREANU,**
Sergiu MATVEEV

Piese de giuvaiergerie antică din colecțiile Muzeului Național de Istorie a Moldovei (Muzeul Național de Istorie a Moldovei, 2018), autor Ana Niculiță, este un album care conține un set complet de piese antice originale din metale prețioase păstrate în colecțiile Muzeului Național de Istorie a Moldovei. Majoritatea acestor obiecte au fost descoperite în timpul săpăturilor arheologice de pe teritoriul Republicii Moldova, începând cu anii '50 ai secolului trecut și până în prezent. În Catalog sunt prezentate peste 2000 de piese de valoare artistică și istorică unică, cu originea în diferite perioade cultural-istorice, din Epoca Eneolitică (mileniile V–IV a. Chr.) și până în Evul Mediu târziu (secolele XVI–XVII). Majoritatea obiectelor publicate în prezentul catalog au fost descoperite pe teritoriul Republicii Moldova, dar ele indică existența legăturilor culturale și comerciale ale populațiilor autohtone cu comunitățile din regiunile carpato-balcanice, mediteraneene, asiatice și caucaziene.

Eugen SAVA

Monografia Cetățile bastionare din Moldova (sfârșitul secolului al XVII-lea – începutul secolului al XIX-lea) (ARC, 2016), autor Mariana Șlapac, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, reprezintă o lucrare de sinteză referitoare la arhitectura militară modernă de pe teritoriul Țării Moldovei, care are ca obiect de studiu cetățile bastionare de la Suceava, Roman, Chișinău, Soroca, Hotin, Bender (Tighina), Akkerman (Cetatea Albă), Palanca, Ismail, Chilia, Reni ș.a. Demersul științific vine să prezinte analiza complexă, multispectuală a acestor amenajări militare. Lucrarea prezintă un studiu interdisciplinar, în care a fost utilizat un număr impunător de publicații din domeniul istoriei, arhitecturii, arheologiei, ingineriei și artei militare din mai multe țări. În calitate de surse primare se numără cele iconografice, cartografice, arheologice, epigrafice, scrise ș.a. Printre materialele informative noi figurează și cele descoperite în fondurile arhivelor, muzeelor, bibliotecilor și instituțiilor de restaurare din România, Rusia, Ucraina, Estonia, Austria, Polonia, Turcia, Republica Moldova ș.a., precum și din colecții private. Impresionează cantitatea și diversitatea izvoarelor grafice valorificate: planuri, fațade, secțiuni, hărți, acuarele, gravuri ș.a. Nu lipsesc nici cercetările de teren, inclusiv măsurătorile și lucrările de fixare grafică și fotografică.

Alexandru COCIN

Autoarea Liliana Condraticova, dr. hab., în lucrarea *Arta metalelor din Basarabia* (Grafema Libris, 2017) a examinat piese din metal aflate în custodia muzeelor din Republica Moldova (Muzeului Național de Istorie a Moldovei, Muzeului Național de Artă a Moldovei, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală), România, Ucraina ș.a., materialele fiind completate de rezultatele documentărilor pe teren. Astfel, putem afirma că la baza acestei monografii se află un vast și complex repertoriu de obiecte din metale nobile și comune, de valoare istorică și artistică indiscutabilă, reprezentative pentru cultura Basarabiei. Piesele identificate de autor au fost sistematizate și clasificate în funcție de un șir de factori, la evaluarea articolelor luându-se în considerare metodologia complexă de expertizare, care include stabilirea perioadei de executare a piesei pe baza mărcilor și poansonelor aplicate, atribuirea piesei din metal unui atelier sau meșterului, identificarea unor eventuale interferențe, împrumuturi culturale, determinarea tehnicii de lucru și a materiei prime etc. În lucrare sunt introduse în circuitul științific informații inedite privind evoluția artei metalului în Basarabia, activitatea meșterilor de artă decorativă aplicată și funcționarea atelierelor.

Pavel COCĂRLĂ

